

Linnéuniversitetets remissvar på Långsiktig reglering av forskningsdatabaser (U2022/04089)

Inledande kommentarer och övergripande synpunkter

Linnéuniversitetet välkomnar en ny lag som gör det möjligt att upprätta forskningsdatabaser vars användningsområde inte behöver specificeras på förhand. Universitetet ser även positivt på att frågan hanteras i en särskild lag och att det är lärosäten med forskarutbildning som bedöms lämpade att hantera forskningsdatabaser. De krav som ställs i samband med detta förefaller rimliga. Det är bra att det i förslaget finns en tydlighet vad som gäller för personuppgifter och medgivande, samt att det tas ett större grepp kring frågan. Däremot präglas förslaget av hänsyn till framför allt medicinsk forskning. Detta är inte ett problem i sig, men känsliga personuppgifter förekommer i samhällsvetenskaplig forskning och på vissa punkter bör ett lagförslag ta hänsyn till detta. Dessa punkter kommenteras närmare nedan.

4.2.3 Bör en reglering möjliggöra uppbyggnad av forskningsdatabaser som i allt väsentligt bygger på uppgifter från andra källor än de registrerade?

I promemorian nämns att en långsiktig reglering inte bör möjliggöra uppbyggnad av forskningsdatabaser som i huvudsak innehåller personuppgifter hämtade från myndighetsregister, på grund av integritetsrisker. Detta förefaller rimligt och i allt väsentligt instämmer Linnéuniversitetet i utredningens resonemang och slutsats. Dock finns det vissa invändningar mot detta såsom de avgifter för statistikuttag som tillämpas av vissa myndigheter och att de kostnader i tid och pengar som etikprövning innebär är kraftigt kostnadsdrivande och allmänt försvårande. Rimligen kan detta åtgärdas bättre genom att statistikhållande myndigheter under vissa förutsättningar åläggs av regeringen att tillhandahålla statistik för forskning till en lägre kostnad samt att etikprövningen förtydligas i lag eller förordning så att forskning som enbart använder offentligt tillgängliga uppgifter inte kräver samma etikprövning. Det förefaller orimligt att forskning kräver etikprövning, men politisk debatt, massmedial publikation eller rent

vinstdrivande verksamhet inte har några sådana krav trots att det är samma uppgifter som hanteras.

5.2.3 Regeringen reglerar det faktiska tillämpningsområdet

Linnéuniversitet ställer sig frågande till att regeringen ska reglera det faktiska tillämpningsområdet. Även om det går att förstå skälen till att regeringen får i uppdrag att genom föreskrifter peka ut ansvariga lärosäten för olika databaser innebär detta att regeringen och Regeringskansliet måste besitta eller tillägna sig den forskarkompetens som krävs, vilket inte är självklart. Att regeringen ges detta ansvar innebär även en möjlighet att stoppa eller kraftigt försvåra politiskt misshaglig forskning. Rimligen bör denna uppgift snarare hanteras av Vetenskapsrådet eller en eventuell framtida forskningsinfrastrukturmyndighet¹ (då databaser kan betecknas som forskningsinfrastrukturer).

5.6 Ändamålen med behandlingen av personuppgifter

Linnéuniversitetet ställer sig tveksamt till om de framtida möjliga forskningsområden som databaserna eventuellt kan bli relevanta för måste specificeras på förhand. Om en sådan specificering måste ske bör det göras på ett sådant sätt att det i så hög utsträckning som möjligt håller dörren öppen också för forskningsfrågor som ännu inte formulerats, eller forskningsområden som ännu inte etablerats.

5.14 Direktåtkomst

Linnéuniversitetet anser att vissa delar av regleringen av personuppgifter inte tar tillräcklig hänsyn till behoven hos samhällsvetenskaplig forskning. Inskränkning till att endast den registrerade själv kan medges direktåtkomst till uppgifter om sig själv i forskningsdatabasen innebär att det varje databas som innehåller uppgifter om offentliga personer, till exempel politiker eller myndighetschefer, i princip ger vetomakt åt den offentliga person som ogillar viss forskning av politiska eller personliga skäl. Detta kan ha mycket stora negativa effekter på forskning om vår demokrati och viktiga samhällsfrågor. Kan en databas innehållandes information om korruption, politiska skandaler eller politiska tvister överhuvudtaget användas med en sådan begränsning? Någon form av förtydligande där redan offentliga uppgifter av viss natur undantas ett sådant samtyckeskrav är behövligt. Ett liknande resonemang kan föras om komplettering av uppgifter i en databas – detta kan bli ett redskap för olika offentliga makthavare i politik och förvaltning att stoppa misshaglig forskning. Med tanke på att politisk åsikt är att betrakta som en känslig personuppgift finns

---

¹ Se förslag i Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur (SOU 2021:65).

det anledning att säkerställa även forskningsmässig granskning av makthavare och inte enbart journalistisk granskning.

Linnéuniversitetet
391 82 Kalmar • 351 95 Växjö
Telefon 0772-28 80 00 • E-post info@lnu.se • [Lnu.se](http://lnu.se)